

Ekofeminist Bir Ütopya Olarak “Bluey” Çizgi Filmi: Kim Kimi Büyütüyor?

The “Bluey” Cartoon as an Ecofeminist Utopia: Who Grows Whom?

Emel Şimşek*

Öne Çıkanlar

- Ekofeminist bir aile olunsaydı ve ekofeminist çocuklar yetişseydi dünya muhtemelen Bluey çizgi filmindeki gibi iyimser olurdu.
- Bu çalışmada ekofeminist düşünce sistemine uygun yaşayan çocuklu bir ailenin “bütüncül ekofeminizm manifestosu” ortaya konulmuştur.
- Ekofeminist bir ütopya “ekolojik çocuk tipi” ebevyenlerini büyütür.
- Çünkü ideal iyimserliğe ve bilgelige doğanın evlatları olan çocuklar sahiptir.

Öz: Feminizmin üçüncü ve dördüncü dalgasında yer alan ekofeminizm 1980’lerden sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Ekofeminizm, kadını ve erkeği doğa ve akıl gibi zıtlıklar içerisinde ele alan pozitivist anlayışın değişmesi gerektiğini savunur ve günümüzde yaşanan ekolojik sorunlara bütüncül bir bilgelikle çözüm üretilebileceğini iddia eder. Ekofeministlerin bu çözüm hayallerinin bir çizgi filmde- Bluey’de- hayat bulduğu, bu çizgi filmde bir ekofeminist ütopya örneği sergilendiği fikri ile bu çalışma ortaya konulmuştur. Ekofeminist bir tutumla bir aile olunsaydı ve ekofeminist çocuklar yetişseydi dünya muhtemelen bu çizgi filmdeki gibi olurdu, diyebiliriz. Çünkü her türlü tahakkümü reddeden, ekolojik dengenin her durum ve varlık için geçerli olduğunu savunan bütüncül anlayış bu çizgi filmde çocuklu bir ailenin günlük yaşamında hayat bulmaktadır. Denge ve bütünlük gibi kavramları idrak eden yetişkinlerde ise ruhsal bir büyümenin yaşandığı gösterilmektedir. Bu çalışmada “ekofeminist bir ütopya” örneği oluşturduğu düşünülen Bluey çizgi filminin temel iletilerini analiz etmek ve bunları ekofeminist bir çerçeveye oturtmak amaçlanmıştır. Ekofeminist düşünce sistemine uygun yaşayan çocuklu bir ailenin ekofeminizm manifestosunu ortaya koymak ise bir diğer amaçtır. Ekofeminist kuram; kültürel ekofeminizm, materyalist ekofeminizm, post-yapısalcı ya da queer ekofeminizm, liberal ekofeminizm gibi farklı adlarla birbirinden ayrılan türleri vardır. Bu çalışmada ortaya konan manifestoda liberal ekofeminizmin dışındaki diğer ekofeminist perspektiflere uygun sloganların yer aldığı söylenebilir. İnceleme yapılırken “Bluey” çizgi filmi birinci ve ikinci sezona ait 90 bölüm ekofeminist bir ütopya olmaya yatkınlığı açısından nitel araştırma yöntemi ile semiyotik tekniği ve doküman analizi teknikleri birlikte kullanılarak incelenmiştir. Bu çalışma, bir çizgi filmin iletilerinden yola çıkılarak bütüncül bir ekofeminist aile manifestosu oluşturulması yönü ile özgün bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Ekofeminizm, Çizgi Film, Toplumsal Cinsiyet, Manifesto.

* Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı- Türk Halk Edebiyatı, emelsimsek@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3455-4277.

Highlights:

- If there was an ecofeminist family and ecofeminist children grew up, the world would probably be optimistic like in the Bluey cartoon.
 - In this study, the "holistic ecofeminism manifesto" of a family with children living in accordance with the ecofeminist thought system was put forward.
 - In an ecofeminist utopia, the "ecological child type" grows its parents.
 - Because ideal optimism and wisdom are possessed by children, who are the sons of nature.
-

Abstract Ecofeminism argues that the positivist understanding that deals with men and women in opposites such as nature and reason should change. This understanding claims that solutions to the ecological problems experienced today can be produced with holistic wisdom. This study is presented with the idea that ecofeminists' dreams of this solution come to life in a cartoon- Bluey- and that an example of an ecofeminist utopia is exhibited in this cartoon. If there were a family with an ecofeminist attitude and ecofeminist children were brought up, we can say that the world would probably be like this as in cartoon. This study aims to analyze the basic messages of the Bluey cartoon, which is considered to be an example of an "ecofeminist utopia", and to fit them into an ecofeminist framework. Another aim is to put forward the manifesto of ecofeminism of a family with children who live in accordance with the ecofeminist thought system. It can be said that the manifesto put forward in this study contains slogans suitable for other ecofeminist perspectives except liberal ecofeminism. During the examination, the 90 episodes of "Bluey" have been examined by using the qualitative research method, semiotic technique and document analysis techniques together in terms of its predisposition to being an ecofeminist utopia. This study is an original study with the direction of creating a holistic ecofeminist family manifesto based on the messages of a cartoon.

Keywords: Child, Ecofeminism, Gender, Cartoon, Manifesto.

Summary

Feminism emerged in the Age of Enlightenment, when women's demands for equal rights with men manifested themselves. Feminism, which has not developed in a single line since the 18th century, has been carried to the present day with four waves. Ecofeminism, which is included in the third and fourth waves of these waves, is an understanding that began to spread after the 1980s. Ecofeminism, which argues that the positivist conception that considers it normal for women to submit to the rule of man and nature to the rule of reason by identifying women with nature and men with reason should change, is based on the liberation of both women and nature. This understanding argues that the ecological problems experienced today will be solved with the "holistic" wisdom arising from the fact that "woman" and "man", "nature" and "reason", which are positioned at a opposite point with a "dualist" attitude. In this study, the cartoon "Bluey", which presents a holistic ecofeminist utopia model, is examined. Although it does not come out with the slogan "ecofeminist", it is revealed in this study that this cartoon can be considered as an ecofeminist utopia. "Bluey" is an Australian cartoon that began airing on Disney Junior on October

1, 2018. Although it seems to be prepared for preschool children, the main messages are to the adults who watch this cartoon with their children. Children's natures are wise. "Bluey", a blue girl dog, rearranges gender perceptions. It does not carry gender marks of being a woman or a man. She carries the color "blue", which is identified with the boy, as a girl in the cartoon, any characters do not dress. Dressing is the area where gender makes itself most visible. Bluey is a cartoon character who does not have "girls clothing" and you later realize that she is a girl. In this cartoon, ecological feminism transforms patriarchal "dualism" into "holistic" ecofeminism, and a model of a world in which nature is seen as sacred and magical is revealed. If you were a parent with an ecofeminist attitude and ecofeminist children were raised, the world would probably be like this as in the cartoon. This cartoon shows how the understanding of ecofeminism, which "rejects authority" and strives to remove the pressure created by "knowledge", will be experienced in a family with children. It is seen that the concepts of "wholeness" and "ecological balance" exist at every moment of life and as long as their existence is respected, a "spiritual growth" is experienced. This spiritual growth usually experienced by the parents. The smaller the offspring when they were small given from the hands of nature to man, the closer they are to the wisdom of nature. And they raise their parents. Man's attempt to change nature selfishly by intervening is also expressed in J. J. Rousseau's "Emile". Rousseau processes children as victims of adult's selfish desire to change nature. And he opposes making them unhappy by being forced to learn something. In this sense, it can be said that the J. J. Rousseau's "Emil" and all the child characters in the cartoon "Bluey" are treated similarly. In this study, which the cartoon Bluey is analyzed from an Ecofeminist perspective, the perspectives of different theories of ecofeminism are combined. In this study, a manifesto that brings together the perspectives of cultural ecofeminism, materialist ecofeminism and queer ecofeminism has been put forward. We can say that this manifesto is an ecofeminist parent manifesto.

Giriş

Feminizm, kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olma taleplerinin kendini gösterdiği Aydınlanma Çağı'nda ortaya çıkmıştır. 18. yüzyıldan günümüze dört dalga ile taşınan feminizmin üçüncü ve dördüncü dalgasının içinde yer alan ekofeminizm 1980'lerden sonra yaygınlaşmaya başlamış bir anlayıştır (Özdemir ve Aydemir, 2019:262-264). Dünyanın dikkatinin ekofeminizme çekilmesi Hindistan'da ortaya çıkan Chipko Hareketi ile başlatılmaktadır (Demir, 2013: 18). Kadını doğa ile ve erkeği de akıl ile özdeşleştirerek kadının erkeğin hükmüne ve doğanın da aklın hükmüne boyun eğmesini normal kabul eden pozitivist anlayışın değişmesi gerektiğini savunan ekofeminizm hem kadının hem de doğanın özgürleşmesini temel alır. Fatmagül Berktaş, ekofeminizmi "yüreğin iyimserliği" olarak niteler (Berktaş, 2012). Shiva ve Mies, ekofeminizmi,

“kadim bir bilgeliğe konmuş yeni bir isim” olarak niteler ve onun, 1970’lerin sonu 1980’lerin başında çeşitli toplumsal hareketlerden: feminizm, barış ve ekoloji hareketlerinden doğduğunu söyler (Shiva ve Mies, 2018: 58).

Eleştirel bir feminist anlayış ortaya koyan ekofeministler, feminizmin hiçbir türünün anti-düalist bir teoriyi yeterli biçimde ortaya koymadığını ileri sürer (Berktaş, 2012: 75). “Ekofeministler, içinde yaşadığımız tarihsel süreçte sömürgeciliğin, küresel ekolojik krizin, emeğin sömürsünün, ırkçılığın ve kadının ezilmesinin birbiri ile ortak bir örüntüye sahip olduğunu iddia eder” (Cuomo 2002, s. 9 ‘dan aktaran Demir, 2013: 11). Ynestra King (1989) kültürel feminizmin “yüreğin sesine kulak veren bir politikanın gerekliliğini ve birbirimizle ve insanın dışındaki doğa ile olan bağımızı dikkate alan sevgi dolu bir topluluk özlemini” ve sosyalist feminizmin “güçlü teorik perspektif” ini birleştiren ekofeminizmin “zihin ve doğa, yürek ve akıl, yeryüzündeki yaşamı ölümle tehdit eden içsel ve dışsal tahakküm sistemlerine karşı güç birliği” sunacağını söyler (Ynestra King, 1989, s.132’den akt. Berktaş 2012, s. 75-76).

Metin Demir, ilk dönem ekofeministlerin kadın ve doğa arasında özcü bir ilişki kurdukları iddiasıyla özcü ya da radikal feminizmin bir kolu gibi etiketlendiğini, bu ön yargıdan dolayı dikkate değer görülmediklerini belirtir. Buna karşın son dönem ekofeminizminin kadını ve doğayı ataerkil baskılamalardan özgürleştirme niyetinde olduğunu ve son yüzyılın neredeyse tüm entelektüel akımlarından ilham aldığı kabul edildiğini ifade eder (Demir, 2013: 12). “Ekofeminizm, modernitenin muzır etkilerini bertaraf etmek ve sınırlılıklarından kurtulmak adına, çevrecilik, post kolonyal teori, bilim felsefesi, anti kapitalizm, sosyalizm, “Queer Teori” gibi birçok düşünce ve akımla ilişkili bir meta-hareket olma eğilimindedir” (Demir, 2013: 11).

Amaç

Irmak Dünder, Amerikan animasyon ya da çizgi film sektöründe kadınların etkin bir pozisyonda yer almalarının yakın zamana kadar çok görülmeyen bir durum olduğunu belirtir. Aynı durumun Türk animasyon sektörü için de geçerli olduğunu belirtmektedir (Dünder, 2022: 21-22). Animasyon ya da film sektöründe etkin bir noktada roller üstlenmeyen ya da üstlendirilmeyen kadın sanatçılar/ yazarların ortaya koyduğu ürünleri beklemek belki de şimdilik daha az ürünle yetinmek anlamına gelmektedir. Kendini ekofeminist olarak adlandırmasa da aynı düşünce tarzıyla ürünler ortaya koyan erkek sanatçı/ yazarların da eserleri bu çerçeveden incelenebilir. “İnsanların çeşitli sınıflamalarla birbirlerini yok saymadan ve doğayı yok etmeden yaşayabilecekleri bilgisini içselleştirmiş ve bunu sanat üretiminin odağına almış erkek sanatçıların işleri de ekofeminist sanat kapsamında değerlendirilmeye açık olmalıdır” (Demirayak, 2022: 57). Ele aldığımız Bluey çizgi filmi erkek animasyon sanatçıları ve yazarları tarafından üretilen bir

çizgi filmidir. Bu çalışmada “ekofeminist bir ütopya” örneği oluşturduğu düşünülen Bluey çizgi filminin temel iletilerini analiz etmek ve bunları ekofeminist bir çerçeveye oturtmak amaçlanmıştır. Ekofeminist düşünce sistemine uygun yaşayan çocuklu bir ailenin ekofeminizm manifestosunu ortaya koymak ise bir diğer amaçtır.

Yöntem

Ekofeminizm alanındaki çalışmalarda Karen Warren “*ekolojik feminizm*”, Agarwal “*ekofeminizm*”, Plamwood, “*eleştirel feminist eko-sosyalizm*”, Greta Gaard “*toplumsal cinsiyet ve çevre çalışmaları*” adlandırmalarını tercih ederler (Demir, 2013: 11). Bizim yaptığımız bu çalışmada ise Shiva ve Mies’in de tercih ettiği “*ekofeminizm*” adlandırması uygun görülmüştür.

Ekofeministlerin olmasını istedikleri dünya, kadın ve erkeğin düalist bir yaklaşımla konumlandırılmadıkları, sınırlılıklardan kurtulmuş bir toplumsal yaşamın var olduğu, insanın doğa ile bir bütün ve tamamlayıcı olduğu bilge bir dünyadır. Bu çalışmada “Bluey” çizgi filmi birinci ve ikinci sezon bölümleri ekofeminist bir ütopya olmaya yatkınlığı açısından nitel araştırma yöntemi ile semiyotik ve doküman analizi tekniği birlikte kullanılarak incelenmiştir.

Bu çalışmada ele alınan “Bluey” bölümleri Disney Junior kanalının Türkçe yayını esas alınarak incelenmiştir. 90 bölümü detaylı olarak ele alınan, özetlenen ve analiz edilen “Bluey” çizgi filmi bölümleri şunlardır: Faceytalk (Görüntülü Arama), Ragdoll (Kukla), Movies (Sinema), Grandad (Büyük Baba), Library (Kütüphane), Bin Night (Çöp Gecesi), Ice Cream (Dondurma), Squash (Skuuş), Dance Mode (Dans Havası), Featherwand (Tüylü Değnek), Hammerbarn (Hemırbarn), Sleepover (Pijama Partisi), Copycat (Taklitçi), Adventure (Macera), Backpackers (Gezginler), Keepy Upply (Yukarda Tutmaca), Daddy Robot (Baba Robot), Shadowlands (Gölge Topraklar), Bedroom (Yatakodası), Promises (Sözler), Spygame (Casusluk Oyunu), Takeaway (Restoran), Omolette (Omlet), Born Yesterdey (Dün Doğmadım), Mini Bluey (Küçük Bluey), Chest (Satranç), Sheepdog (Koyun Köpek), Houseworks (Ev İşleri), Cafe (Kafecilik), Muffin Cone (Muffin’in Konisi), Circus (Sirk), Pass The Parcel (Paket Açmaca), Perfect (Harika), Explorer (Kaşifler), Road Trip (Yol Gezisi), Charades (Sessiz Sinema), Bingo (Bingo), Work (İş), Fairies (Periler), Prates (Korsancılık), Dunny (Çırçır), Duck Cake (Ördekli Pasta), Handstand (Amuda Kalkmak), Helicopter (Helikopter), Octopus (Ahtapot), Baby Race (Bebek Yarışları), Pizza Girls (Pizzacı Kızlar), Driving (Sürüş), Tina (Tina), Mount Mumandad (Anne Baba Dağı), Kids (Çocuk Olmaca), Chikenrat (Tavuk Faresi), Bad Mood (Keyfim Yok), Double Babysitter (Çift Bebek Bakıcısı), Magic Xylophone (Sihirli Ksilafon), Hospital (Hastane), Phones (Telefonlar), Pavlova, Rain (Seslendirilmez), Mothers Day (Anneler Günü), Hilarnoel (Noel Kutlaması), Rug Island (Kilim Adası), Flat Pack (Varsayalım), Mum And Dads (Evcilik), Hide

And Seek (Saklanbaç), Camping (Kamp), Engelli Parkuru, Bob Bily, Balina Seyri, Burger Dükkanı, Early Baby(Erkenci Bebek), Moms and Dads (Evcilik), Tickling Crabs (Gıdıkklayan yengeçler), Billet(Kütük), BBQ(Barbekü), Fruit Bat(Meyve Yarasası), Horse Ride(At Yarışı), Hotel (Otelcilik), Bike (Bisiklet), Vagon Ride, Taxi(Taksi), Beach (Kumsal), Grannies (Büyükaneller), The Creek, Blue Montain (Mavi Dağlar), The Pool (Havuz), Shops (Dükkanlık), Bingo (Bingo).

Çalışmanın Önemi

Bu çalışmada, içerik analizi yapılan Bluey çizgi filminin epizotlarından çıkarılan mesajlar sınıflandırılarak ekofeminist bir manifesto ortaya konulmuştur. Tek bir ekofeminist yaklaşımın sınırlarıyla yetinilmeyerek bütüncül bir ekolojik feminizmin manifestosu Bluey çizgi filminin iletileri yoluyla değerlendirilmiştir. Bluey çizgi filminin temel gönderileri yoluyla ortaya konan yirmi sekiz maddelik manifestosu yeni ve bütüncül bir ekofeminist ebeveyn manifestosu sayılabilir.

“Bluey” Çizgi Filmi Hakkında

“Ludo Studio” tarafından üretilen “Bluey”, Avustralya yapımı bir çizgi filmidir. İlk kez 2018 yılında Amerika’da “Disney Junior” kanalında yayınlanmaya başlayan çizgi filmin yaratıcısı ve yazarı Joe Brumm; yönetmeni Josef Switak’tır.

Bluey çizgi filminin her bölümü ekranda dans eden anne, baba ve çocuklarla başlar. Her biri tek tek çağrılır. Dört kişilik çekirdek ailedirler. Çizgi filmdeki tüm çocukların ismi vardır ama büyüklerin ismi çok nadiren söylenir. Büyükler “Bluey’nin babası” şeklinde çağrılır. Çocuklar kendi anne babalarının ismini bile hemen hatırlayamaz ve bazen de “Anne olmayan adın neydi?” diye sorarlar annelerine. Komşu amcanın adı “Lucky’nin babası”dır.

Bluey, mavi renkte “Hiler” cinsi bir yavru köpektir. Çizgi film kahramanı köpeklerin kıyafetleri yoktur. Cinsiyetlerini belli edecek işaretleri genel olarak taşımazlar. İzledikçe davranışlarından o kahramanın kız ya da erkek olduğuna karar verilir. Bluey de mavi olması ve elbise giymemesi ya da toka takmaması sebebiyle erkek zannedebileceğiniz, mavi bir kız köpektir. Babası da tıpkı onun gibi mavidir ve Bluey de görünüş olarak babasına benzer. Bingo onun kız kardeşidir ve annesine benzer. Bluey 6 yaşında, Bingo, 4 yaşındadır. Gerçek hayattaki köpeklerin yaş standardında değillerdir. Alegorik birer kahraman olarak 4 yaşındaki ve 6 yaşındaki iki kız çocuğunu temsil eder, onlar gibi düşünür ve davranırlar.

2018 yılında Amerika’da yayınlanmaya başlayan Bluey, Covid 19 salgın döneminde yayınlanmaya devam etmiştir. Bunun da etkisiyle olabilir ki Bluey ve Bingo genellikle evdedir ve

çoğu zaman evde babaları ile oynarlar. Evlerine genel olarak misafir gelmez. Komşularıyla uzaktan, bahçeden bahçeye konuşurlar. Bu yönüyle, Covid 19 sürecinde ve sonrasında değişimler yaşayan dünyayı da görmek mümkündür. Baba bilgisayarlarıyla evde çalışır. Anne ise daha fazla dışarı çıkar, işe gider. Çocuklarla en fazla zaman geçiren kişi babadır. Alışıldık anne baba çalışma alanlarının yer değiştirdiği görülür. Feminist anlayışlarda genel olarak arzu edilen, kadın ve erkeğin öğretilen toplumsal cinsiyet dayatmalarının dışına çıkılabilmeleridir. Bluey de bu arzuya cevap verebilecek bir çizgi filmidir. Babanın hep evde olması, sürekli çocuklarla oyun oynaması, ev işleri yapması; annenin işe gitmesi, spora gitmesi, klozeti tamir etmesi çok sıradan durumlardır. Rollerin yer değiştirerek bu sefer de kadının erkek gibi erkeğin de kadın gibi davrandığı rollerin dayatılmaması için cinsiyet rolleri durumlara göre değişir. Bazen de anne yemek yapar, camları siler; baba maç izler. Feministlerin eleştirdiği zıtlık ya da düalist anlayışın yumuşatıldığı ve bütüncül bir “ekofeminist” görünüm çizildiği görülür. Kadın doğaya yakındır, bahçe onun ilgi alanıdır ancak erkek de bütünüyle doğanın uzağına itilmez. O da doğayı keşfeder, ondan feyz alır, erkeğin özdeşleştirildiği “akılcılık” zaman zaman yenilgiye uğratılır. Chipko Hareketi’ne göndermeler yapılır ancak eleştirel ekofeministlerin dile getirdiği kadınların da doğanın yok oluşunu destekleyebildiği iddiasını da doğrulayacak işaretler yer alır. Ruhanilik genellikle temel mesajın verileceği aydınlanma anlarında kadının ya da çocuğun cümlelerinde yer alır. Ruhani atmosferin oluştuğu anlarda aydınlanma yaşayan kişi ekrana bakar ve ruhani anlamda yükseltici bir müzik bu ana eşlik eder.

Bulgular ve Tartışma:

Ekofeminist Özümsemeler: “Hangi Ekofeminizm?”¹

a. Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm: “Farkın Metafizikleştirilmesi”

Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm: Metin Demir, bu anlayışı “farkın metafizikleştirilmesi” olarak ifade etmiş ve bu anlayışın kadın ve erkeğin öz olarak birbirinden ayrı olduğunu ileri sürdüğünü belirtmiştir. Kadın doğaya benzetilmiştir. Kadının biyolojisi, döngüsel yapısı (menstrual dönem) doğa gibidir (ayın hareketleri). Kadının bedeninin tıpkı doğa gibi besleyen, koruyan ve yaşam bahşeden bir alan olarak doğaya daha yakın olduğu düşünülür (Susan Buckingham, 2000: 36’dan aktaran Demir, 2013: 19). Bluey’de kadın “anne” olarak konumlanır ve evlatlarını “koruması” yönüyle özellikle ele alınır.

¹ Ekofeminizmin farklı perspektifler sunan türleri verilirken ilk üç başlık için Metin Demir’in 2013 tarihli “Çevre Olarak Konumlandırılmış Kadını ve Doğayı Birlikte Düşünmek: Ekofeminizm” çalışmasının başlıklarından yararlanılmıştır. Dördüncü başlık için Olgun Yalçın (2010)’ın “Çevre Koruma Fikrine Radikal Yaklaşımlar; Derin Ekoloji, Sosyal Ekoloji ve Ekofeminizm” adlı yüksek lisans tezinden, Emine Gündüz’ün (2023) “Çağdaş Sanatta Ekofeminizm Işığında Kadın ve Doğa” adlı yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

Demir, bazı kültürel ekofeministlerin doğa ana figürü olan Gaia mitini, pagan mitleri ve ritüelleri yücelttiğini pre-modern mitlere dönerek daha holistik ve doğayla uyumlu kavrayış sağlayacak tinselliklerin peşine düştüğünü söyler. “Bazı ekofeministler Yahudi-Hristiyan geleneğin erkek egemen, dünyadan kopuk tanrı imgesine karşılık, doğanın bilgeliğine sahip eski cadıları ve onların ekolojik bilgeliğini över” (John Barry, 2007: 188’den akt. Demir, 2013: 20) Merchant (2022), Hindistan’da kadınların ağaçlara sarılma hareketi olan “Chipko”, İsveç’te kadınların meclise bozuk meyvelerden yaptıkları reçelleri sunarak tarım ilaçlarının ormanda kullanımını protesto etmeleri gibi doğayı önemseyen aktivist eylemlerden bahseder². “Bill” bölümünde bahçede bulunan ağaç kütüğünü yerinden sökmeye çalışan babalara karşı kızlar Chipko Hareketi’ne benzer bir eylemle direnirler. Ağaç kütüğü gökkuşağı renklerine boyanır. “Kütüğünü koru!” diye slogan atarlar. Anneleri de onlara destek olur.

Demir, kadının doğaya çevirdiği yüzünün başka bir örneğini de feminist yazarların kadim tanrıçalar üzerine çıkardıkları kitapların oluşturduğunu belirtir. “Bu yazarlar; heykellere, tasvirlere, şiire ve tarih öncesi yeryüzü tanrıçalarıyla ilgili ritüellere, Mezopotamyalı Innana’ya, Mısırlı İsis’e, Yunan tanrıçaları Demeter’e ve Gaia’ya Romalı Ceres’e ve Avrupalı paganizmine, bunlara ek olarak Asyalı, Latin Amerikalı ve Afrikalı dişil sembollere ve mitlere olan ilgiyi yeniden canlandırdılar” (Merchant, 2022:12). Mitlere dönüş yönüyle özcü ekofeminizmin izlerinin “Bluey” çizgi filminde yer aldığını şöyle göstermek mümkündür: “Ana kraliçe” olarak kadının bebeklerini beslemeye çalışması, “Denizkızı” efsanesini çocukların canlandırması *mitlere dönüş*; meditasyon yapan “düşünen köpek”in odaklanmaya yardımcı olması *ritüellerin yüceltilmesidir*.

Hemen hemen bütün bölümlerde “bütünlüğün” yüceltilmesi “holistik” kavrayış sağlayacak tinsellik sunmaktadır. Bütüncüllük öylesine özümsemiştir ki her varlığın ya da duygunun bütün içerisinde yeri vardır. Bunların tamamlayıcılıkları kabul edildiği zaman “huzur”a ulaşılır. Anne ve baba birbirini tamamlayan en önemli varlıktır. Kardeşlerin birbirini, büyükanne ve torunların, baba ve kızın birbirini tamamladığı görülür. “Handstand” bölümünde büyükanne ve torunun birbiriyle tamamlandığı işlenir. Her insanın (köpeğin), bulunduğu toplumda, iş yerinde, oynadığı oyunlarda bir yeri ve tamamlayıcı etkisi vardır. Bir kişi bile yerinden ayrılrsa denge bozulur. “Spy Game” bölümünde Bingo oyundan çıkarılınca artık oyun oynayamaz hale gelirler. Bütüncül olunması duygular için de geçerlidir. Yalnızca olumlu sayılan duygular değil olumsuz sayılan duygular da benimsenir, kabullenilir. Benliğin bütünlüğü açısından tüm duyguların da tamamlayıcı etkisi vardır. “Bad Mood” bölümünde Bingo “keyifsizliğine” de sarılır.

² Türkiyede yapılan ekofeminist aktivist eylemler hakkında yapılan çalışma için bkz. Şeyma Tahir (2022) *“Ekofeminizm Bağlamında Doğa İçin Mücadele Veren Kadınların Medyada Temsili”*.

Doğanın bilgeliğine sahip eski cadılar ve onların ekolojik bilgeliklerini övmenin de “Bumpy ve Yaşlı Bilge Kurt Köpeği” bölümünde yer aldığı görülür. Hastalığa çare olma açısından “Bilge Kurt Köpeği” bir şaman kadın konumundadır. Verdiği tavsiye de “holistik” bir kavrayışa ulaştırır: Sağlık nasıl ki yaşamda yer alıyorsa hastalık da yer alır. Herkes hastalanabilir. Hastalığı da kabullenmek gerekir.

“Ekofeminizm, ‘kadim bir bilgeliğe konmuş yeni bir isimdir’ ve 1970’lerin sonu 1980’lerin başında çeşitli toplumsal hareketlerden: feminizm, barış ve ekoloji hareketlerinden doğmuştur” (Shiva ve Mies, 2018: 58). Shiva ve Mies’in bahsettiği “kadim bilgeliği”, insanın doğayı ve çevresini izlemesi ve bunları kendine öğretmen edinmesi şeklinde yorumlamak mümkündür. Bluey’de “dün doğmuş olmak” yüceltilir. Bu sayede bir yetişkin çevresindeki doğayı yeniden keşfetme fırsatı bulur. Bu keşif ise doğa karşısında büyülenmesini sağlar. Daha okula gitmeyen çocukların davranışları ve fikirleri de doğanın gözlenmesinin bir parçasıdır. Çünkü 6 yaşından daha küçük olan çocukların yetişkinler tarafından ele geçirilmemiş bir dünyası vardır. Çocuklar oynadıkları oyunlarla yetişkinlere öğretmenlik yapar, onların bozulmuş algılarını tamir eder ve onları iyileştirir. “Dunny” bölümünde anne, güzel kelimelerle konuşmayı öğretirken başka aileleri çocuklarının gözünde değersizleştirdiğini çocukların sorduğu sorularla fark eder. “Squash” bölümünde ağabeyinin kendisini hep yeneceğini kabullenmiş olan amcasının bu “öğrenilmiş çaresizliğini” Bingo değiştirir ve amcasını iyileştirir.

b. Materyalist ya da Sosyalist Ekofeminizm: "Farkın Sosyolojikleştirilmesi"

"Materyalist ekofeminizmi kendi içerisinde, sosyalist ekofeminizm ve toplumsal ekofeminizm olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bunlardan birincisi, daha çok kapitalizm, sınıf ve kadın emeğinin sömürülmesi meselelerine yoğunlaşırken, ikincisi daha genel tahakküm biçimlerine odaklanır. Sosyalist ekofeminizm Marksist bir görüntü arz ederken, toplumsal ekofeminizm Bookchin ekolünden giderek daha anarşist bir tavır takınır" (Demir 2013, s. 27).

Sosyalist ekofeminizm açısından Bluey'de "BBQ" bölümü kadın emeğinin sömürülmesini ve değersiz görülmesini ele alır. Pişirdiği etleri sofraya getiren babasının, annesinin yaptığı salatayı kenara itmesine Bingo karşı çıkar.

"Pizza Girls" bölümünde kapitalizmin tüketimi üstün gören ve eskiyi hor gören tutumu eleştirilir. Yeni ve lüks arabası ile ağabeyini hor görmeye başlayan amcanın konuşmaları ve tutumu ortamı mutsuzlaştırır.

"Dunny" bölümünde anne çocuklarına "Konuşurken güzel kelimeler kullanmalarını, çevredekilerin kendilerinin iyi bir aile olduğunu düşünmelerini istediğini" söyler. Böylece kullanılan kelimelerle sınıfsal bir farklılık yaratır. Bunu fark ettiğindeyse bu isteğinden vaz geçer.

"Queen" bölümünde İngiltere kraliçesinin kendine hizmet ettirmesiyle dalga geçilir. "Kahya, soylu popom kaşındı. Kaşımamı talep ediyorum." der Bingo. Oyunun sonunda kraliçe olmanın çok sıkıcı olduğuna karar verirler. İşçi olmak daha keyiflidir. "Chest" bölümünde satrançtaki "Şah"ın en önemli taş sayılması reddedilir. Tek kare ilerlemesiyle "Soylu ayaklarım yoruldu!" denilerek alay edilir. Sınıfsal farklılığın komikliği işlenir.

Toplumsal ekofeminizmin genel tahakküm biçimlerini reddedişini Bluey'de çok baskın bir şekilde görmek mümkündür. İlk başta çocukların dünyaları yetişkinlerin tabuları ve bilgi aktarma tahakkümü ile ele geçirilmemelidir. "Born Yesterday" ve "Ragdoll" bölümlerinde çocuklara onların istemediği şeyleri öğretmeye çalışmak öfke duyulacak bir davranış olarak görülür. "Rug Island" bölümünde çocukların hükmettiği bir ülkeye bir yetişkinin gelmesi işgalci bir tutumdur. Yetişkinin orada kalabilmesi için tahakkümlerinden vazgeçmesi gerekir.

Bir başka tahakküm biçimi ise toplumsal cinsiyete dair tahakkümdür. Erkeğin kurtarıcılığı, kadının pasifliği "Double Babysitter" bölümünde reddedilir. İş paylaşımına dair cinsiyet rolleri neredeyse tüm bölümlerde değiştirilir. Çizgi filmin başkarakteri ile "mavi" renginin erkeğe uygun görülmesi tahakkümü reddedilir ve kız köpeğin rengi mavi olarak tasarlanır. "Bu böyle olur!" ya da "Bu böyle olmaz!" şeklinde kullanılabilecek bütün tahakkümlere karşı çıkılır, reddedilir. Bu reddediş de tahakküm kurmamalıdır, o zaman "Reddediş de reddedilebilir!" Yaşlıların dans

edemeyeceği, kadınların fiziksel olarak güçsüz oldukları, güzel kelimelerin kullanılması gerektiği, ev işlerini kadının yapması gerektiği, her şeyin sadece bilimsel açıklamalarla açıklanabileceği yargıları gibi günlük yaşamın her anında yer alan tahakküm biçimleri reddedilir.

c. Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm: Farkın İstikrarsızlaştırılması:

Yapısöküm tekniği post yapısalcı feminizmin kullandığı bir tekniktir. “Yapısöküm, öteki olanın, egemen olanın yerine geçip ona göre bir okuma yapılması ve feminist bir bozma ve yeniden inşa etme için gerekli olan altyapıyı bize sağlamaktadır.” (Kurtuluş, 2022: 31) Post-yapısalcı ya da Queer Ekofeminizmin düalizmi belirsiz hale getirmek için kullandığı yapısöküm tekniğinin Bluey çizgi filminde de kullanıldığını görebiliriz. “Yesterday Born” bölümünde anne ve babanın çocuklarına söylediği: “Dün doğmadım. Bu gezegende sizden uzun süredir bulunuyorum.” ifadesi üzerinde durulur. “Dün doğmadım.” söz kalıbı yapısöküm ile çözümlenir ve yeniden inşa edilir. “Dün doğmuş olmak” kalıp yargılardan uzak olmak, tabularla kısıtlanmamış bir bakış açısına sahip olmak anlamıyla yeniden kurgulanır.

Queer Ekofeminizm, tartışmayı metinlere ve diskürsif zemine çeker (Demir, 2013: 42-43). Diskürsif düşünme yöntemi yani bir önermeden başka önermelere ulaştıran düşünme yöntemi Bluey’de oldukça fazla kullanılır. Üzerinde durulacak sorunlar çocukların oyunlarında ele alınır ama bunların tamamına yakını çocukların sorunuyla çok benzer bir noktadan yetişkinlerin sorunlarına çözüm üretir. “Muffin’s Cone” bölümünde çocuğun parmak emme alışkanlığına zorlayıcı bir çözüm üreterek onun boynuna koni takan anne, çocuğu bu halde kuzenlerine götürür. Bu sırada anneler sohbet ederken Muffin’in annesinin kendisi için sağlıklı beslenme kararı aldığı anlaşılır, artık cips yemeyecektir. Ama süreç öyle ilerlemez, iradesine engel olamaz ve tüm cipsleri bitirir. Çocuktan beklediği iradesine hâkim olma davranışını kendisinin de gösteremediği ortaya çıkar. “Spygame” bölümünde ekolojik dengenin çok önemli olduğu çocukların oynadıkları oyundan Bingo’nun çıkarılması ile ortaya çıkar. Bingo çıkınca ondan boşalan yere başka çocukların yerleştirilmeye çalışılması fayda vermez ve oyun bozulur. Babası bu durumu üst üste dizdiği taşlardan en alttakini çektiğinde üstteki taşların da dağıldığını göstererek örneklendirir. “Biz köpeğiz evlat, sürü içerisinde bir yerimiz var.” cümlesiyle de dolaylı olarak çıkarımda bulunur. Çizgi filmdeki dolaylı çıkarımları bulmak genel olarak çizgi filmi izleyen yetişkinlere bırakılmıştır.

Queer Ekofeminizmde “ironi, performans, tekrar parodi gibi negatif politikalara başvurulur” (Demir, 2013: 42-43). Ele aldığımız çizgi filmde prenses masallarının parodileştirilerek kurtarılmayı bekleyen mutsuz bir prenses motifinin değiştirildiği görülür. “Double Babysitter” bölümünde ejderha tarafından kuleye hapsedilen prenses kendini kurtaran prens ile evlenmeyi

değil "bir kitap alıp yatağına uzanmayı ve sonsuza dek mutlu yaşamayı" tercih eder. "Circus" bölümünde çocuklar sirk oyunu oynarken "bir devlet ütopyası" canlandırır. Kraliçe oyunu oynarken herkesin kendisine hizmet etmesi yönüyle kraliyet ailesi pasif ve sıkıcı bulunur. Kraliçe, İngiltere kraliçesi gibi yaşlı bir kadındır ve "Kahya, soylu popom kaşındı. Kaşımamı talep ediyorum." diyerek ironi yapar.

Shiva ve Mies "Bizim tinselciliğimiz bu dünya tinselliğidir, öteki dünya gibi spiritüellik değildir. Dinden ziyade bir büyüye benzer. Aşkı ve yaşamı bağrına basan kadın duyumsallığı ve cinselliğinin yüceltilmesidir." (Shiva ve Mies, 1993: 23'ten aktaran Demir, 2013: 20) der. Bluey'de ruhani bir duygunun sık sık yer aldığı görülür. Meditasyon ve kendini keşfetme, benliğini kabullenme ve sevmeye, dünyanın çok büyüdüğü bir yer olarak ifade edilmesi tinsel izlerdir. Tıpkı Shiva ve Mies (2018)'in savunduğu gibi "bu dünyaya ait" bir ruhaniyet ve büyüünün varlığı Bluey'nin pek çok bölümünde yer alır. Ayrıca "aşk" oldukça önemsenir.

"Modern kimya, ev teknolojileri ve ilaç sanayisi, kadınları ev içi angaryalardan "kurtaran" mesihler olarak görülürler. Bugün çevre kirliliği ve ekolojik yıkımın büyük ölçüde modern ev teknolojileriyle ilişkili olduğunu görüyoruz. O halde, kurtuluş kavramı, yaşamın temeli olan dünyayı koruma kavramı ile uyumlu olabilir mi?" (Shiva ve Mies, 2018: 51) "Bin Night" bölümünde Bluey büyüdüğünde çöpleri kendilerinin yerine dışarı çıkaracak bir makine icat edeceğini söylediğinde babası "Umarım bu olmaz" der. Geri dönüştürülen atıklar "çöp" olarak kabul edilmez ve küçük bir parça bile olsa çevreye bırakılmaz. Atıklar muhakkak sınıflandırılarak kutulara atılır.

"Tüm canlıların özel gücünü ve bütünlüğünü" (Y. King, 1983: 10'dan aktaran Shiva ve Mies, 2018: 59) savunan ekofeminizmin bu bütüncül anlayışını hemen hemen tüm Bluey bölümlerinde görmek mümkündür. Eşlerin birbiri ile, ebeveynlerin evlatları ile, büyükannelelerin torunları ile, her çocuğun oyundaki rolü ile bir denge oluşturduğu gösterilerek "bütünlük" yüceltilir.

d. Liberal Ekofeminizm

"Ekofeminizm, doğa ve kadınlar arasında bir benzerlik ve dayanışma kurarak, kadının doğanın koruyucusu ve besleyicisi olarak kabul edilmesini vurgular. Bunun için de yeni yasalar olması gerektiğini belirtir. Bu, liberal ekofeminizmin çıkış noktasıdır." (Gündüz, 2023:40).

"Liberal ekofeministler için çevresel sorunlar; doğal kaynakların, kimyasal ilaçların ve diğer kirleticilerin düzenlenmesi ve kullanımındaki başarısızlığın bir sonucudur." (Yalçın 2010: 108).

Bluey çizgi filminde Liberal ekofeminizme uygun bir bakış açısı görülmemiştir.

Ekolojik Dengeye Uygun Çocuk: “Emile ya da Bluey Üzerine...”

J.J. Rousseau, “*Emile ya da Çocuk Eğitimi Üzerine*” eserinde doğanın dengesini vurgular. İnsanın ise her şeyi alt üst ettiğinden, doğanın dengesini bozduğundan, hiçbir şeyi hatta insanı bile doğanın yaptığı şekliyle istemediğinden bahseder

“Yaratıcının elinden çıkan her şey mükemmeldir, ancak insanın elinde bozular. İnsan doğanın dengesini bozar. Bir fidandan, başka bir ağacın meyvelerini elde etmek için çalışır. İklimleri, olayları, mevsimleri birbirine karıştırır. Kendi atının, kendi itinin ve kölesinin başını gözünü kırar. Her şeyi altüst eder, şeklini bozar. Çünkü şekilsizliği sever. Hiçbir şeyi hatta insanı bile doğanın yaptığı şekliyle istemez.” (Rousseau, 2022: 19).

Rousseau’nun tarif ettiği durum aslında günümüzde “ekolojik denge” olarak vurgulanan şeydir. Çocukların, büyümeden önce çocuk olmalarını doğa ister. Buna müdahale etmek ise çevre dengesine müdahale etmek olur.

“Doğa, çocukların yetişkin olmadan önce, çocuk olmalarını istiyor. Bu düzeni bozmak istiyorsak o zaman ne tadı olan ne de olgunlaşan meyveler yetiştirebiliriz. Kokuşmaya başlarız: genç doktorlarımız, yaşlı çocuklarımız olur. Çocukluğun kendine özgü görme, düşünme, duyumsama biçimleri vardır.” (Rousseau, 2022: 63).

“Çocukların mutlu geçen çocukluk yılları onların geleceği için taşıdığımız kaygılarla mutsuzlaştırılmamalıdır. Belirsiz bir gelecek için “şimdi” harcanmamalıdır. Çocuğu zincire vuran bu eğitim onu asla elde edemeyeceği bilmem hangi mutluluğa ulaştırırım savıyla sıkıntıya sokar.” (Rousseau, 2022: 55) Ele aldığımız “Bluey” çizgi filminde tam da bunu görmek mümkündür. Çocuklara nasihatler vermek, onlara onların istemediği şeyleri öğretmeye çalışmak yanlış görülür. “Ragdoll” bölümünde babanın çocuklara özlü sözler sıralamasına hem çocuklar hem komşu kadın tepki gösterir. Kadın, babanın “çocuklara patronluk taslamasına” öfkelenir. Çocuklar, insan ırkının doğanın elinden çıkmışlığına en yakın halleridir. Doğanın bilgeliğinin insan ırkında en fazla çocuklarda bulunduğunu söylemek doğru bir çıkarım olacaktır. Bu sebeple çocuklara bir şeyler öğretmeye çalışmak bir yana büyükler onlardan çok şey öğrenir.

Çocuklarla birlikte ebeveynlerin de büyüdüğü süreçte yetişkinlerin davranışları ile örnek oluşturdukları vurgulanır: “Eğitmciler! Sinsi olmayı, gösterişli olmayı bir kenara bırakın. Erdemli ve iyi insanlar olun.” (Rousseau, 2022: 73). Çocukların dünyaları işgalci bir tutumla hem ebeveynler hem de eğitimciler tarafından işgal edilmeye çalışılır. Bluey çizgi filmindeki “Rug Island” oyununda bu işgale çocuklar karşı çıkarlar. Gerçek hayatta ise buna karşı çıkmaları pek de mümkün olmaz.

“İnsanlar! Sevecen olun, sizin bu ilk görevinizdir. Her zaman, her yaşta, insana özgü olan her şeyde, sevecen kalın. İnsan olmanız dışında ne özelliğiniz olabilir? Çocuğu sevin. Çocukların oyunlarını, isteklerini, içgüdülerini kamçıl原因. Gülücüklerin dudaklardan eksik olmadığı, kalpleri barış dolu olan bu yaşa, bazen hangimiz özlem duymayız?” (Rousseau, 2022: 55).

Bluey çizgi filminde, büyükler ve çocuklar Rousseau'nun olmasını istediği dünyaya uygun bir ütopya yaşarlar. Çocuklar tüm bölümlerde oyun oynarlar. “Take-away” bölümünde çocukların yarattığı karmaşıklıktan bunalan babaya ikram edilen şans kurabiyesinin içinden çıkan yazıda “Kişilerin bir daha genç(çocuk) olma şansı yoktur.” hatırlatması yapılır.

J.J.Rousseau'nun “*Emile ya da Çocuk Eğitimi Üzerine*” eserinde çocukların; doğanın bilgeliğine en yakın noktada buldukları, onlara bir şeyler öğretmeye çalışmak yerine yetişkinlerin kendilerine çeki düzen vermeleri gerektiği, ekolojik denge için hem doğanın hem de çocukların yakasının bırakılması gerektiği fikirlerini hem ekofeministlerin hem de “Bluey” çizgi filminin savunduğu ortadadır.

Öneri

“Çocuklu Ekofeminist Aile”: Ekofeminist Ebeveyn Manifestosu

Bu bölümde, incelenen Bluey çizgi filmi bölümlerinin ekofeminist mesajları yoluyla yeni ve bütüncül bir ekofeminist manifesto ortaya konulmuştur. Sınırlandırılmalara karşı çıkan ekofeminizmin bu duruşuna uygun olarak ekofeminizmin farklı yaklaşımlarının sınırlarını da aşan “bütüncül bir ekolojik feminizm” yirmi sekiz sloganla ortaya konulmuştur. Bu sloganlar “ekofeminist çocuklu aile” yi de görünür kılmaktadır.

1. Bilgi ve teknoloji insanlar üzerinde otorite kurar, bu baskıya boyun eğerek çocuk yetiştirilmemelidir. Bloglardan ya da kitaplardan alınan tavsiyeler samimiyetsizdir. (Materyalist-Toplumsal Ekofeminizm) (“Faceytalk”, “Burger Shop” bölümleri)

2. Çocuklara bir şeyleri öğretmek onları “bilgi”nin otoritesine teslim etmek olur. Çocuklara onların istemedikleri şeyler öğretilmeye çalışılmamalıdır. (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm) (“Ragdoll”, “Spygame”, “Rug Island” bölümleri)

3. Kadınlar hem fiziksel hem de ruhsal olarak güçlüdür. (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Post-Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). (“Ragdoll”, “Adventure”, “Early Baby”, “Bingo” bölümleri)

4. Kadınlar “kız kardeş” gibi birbirine destek olabilirler. (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm). (“Sheepdog”, “Babyrace”, “Bus” bölümleri)

5. “Özel olmak” ağır bir yükür. Çocuklara onların “özel olduğunu söylemek” onları “tiran” haline getirebilir. (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). (“Library” bölümü)
6. Büyü ve sihir vardır. “Dünya çok sihirli bir yerdir.” (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm) Post-Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). (“Magic”, “Magic Xylophone”, “Fairies”, “Spygame”, “Featherwand”, “Work” bölümleri)
7. Kadın ruhani bir alan içindedir. İnançlıdır. Maneviyatındaki güç onu bilge ve iyileştirici yapar. (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm). (“Bumpy and Old Wolfhound”, “Mother Day” bölümleri)
8. Çocukların dünyası yetişkinlerin ön yargıları ve dayatmalarından uzaktır. Büyükler işgalci bir zihniyetle onların özgür dünyalarını yavaş yavaş ele geçirir. (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm). (“Rug Island” bölümü)
9. Masallarda prensesler kurtarılmayı bekler. Kızların kurtarılmaya ihtiyaçları yoktur. Bir prens gelirse de kadın mutlu olabilir. Erkeğin de kendini iyileştirecek ve kurtaracak kadına ihtiyacı yoktur. Herkesin kendine ait sorunları vardır. (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). (“Double Babysitter”, “Tickling Crabs” bölümü)
10. Kadınlar da kurtarıcı ve kahraman olabilir. Gerçek hayatın zorlukları ile mücadele etmek de yeterince kahramanca bir davranıştır. (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Sosyalist Ekofeminizm). (“Adventure”, “Dady Robot” bölümleri)
11. İnsan mutlu ve mutsuz yanlarıyla bir bütündür. Mutsuzluk reddedilmemesi gereken bir ruh halidir. Benlik bütünlüğü için mutsuzluğuna da sarılmak gerekir. O zaman “keyifsizlik” sorun olmaktan çıkar. (Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). (“Bad Mood” bölümü)
12. “Aşk” yüce bir duygudur. İyileştirir. Aşkın, otoriter bir tanımı yoktur. Kadınlar “âşık” olduklarında duygularını karşı tarafa açabilir. Bu utanılacak bir şey değildir. (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm).
13. Evlilik saygı duyulacak ve bozulmaması için çaba harcamaya değer bir kurumdur. Kadın ve erkek “ikiciliği” yenip bütünlüğün gerçekliğini fark etmelidir. Evlilik iyi bir takım çalışmasıdır. (Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). (“Bus”, “Mom and Dads”, “Mount Mumandad”, “Early Baby”, “Chest” bölümleri)
14. Kapitalist modern tüketimler mutluluk getirmez. (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm, Sosyalist Ekofeminizm). (“Pizza Girls” bölümü)
15. Bilim değil geleneksel deneyimler kadınları ruhsal olarak doyurabilir, rahatlatılabilir.

(Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). ("Baby Race" bölümü)

16. *Reddediş bir otorite kuracaksa o da reddedilebilir: "Reddi ret!"* (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm, Liberal Ekofeminizm)

"Hammerbarn" bölümünde yeni olan pizza fırınının sadece komşuya özenmek olduğunu, aslında pizzaların lezzet konusunda bir farkının olmayacağını savunan anne yeni fırında yapılan pizzanın "harika" olduğunu söylediğinde her yeni durumu ve tüketimi reddedişin de doğru olmayacağı ortaya çıkar. "Reddediş de reddedilebilir."

("Pass the Parcel", "Octopus" bölümlerinde de bu fikir yer alır.)

17. *Her şey planlandığı gibi gitmeyebilir. Kaybetmeyi bilmek gerekir. "Hayat böyle bir şeydir."* (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm), Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). ("Pass the parcel", "Obstacle Course" bölümleri)

18. *Ekolojik bütünlüğün içerisinde büyükanne ve torunlar, kardeşler, baba ve anne, baba ve kızı birbiriyle tamamlanır. Herkes birbirinin varlığına ihtiyaç duyar. Ekolojide herkesin bir yeri ve işlevi vardır. Kişiler işlevlerine uygun yerde bulduklarında tamamlanır yükseliş yaşayabilir.* (Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). ("Handstand", "Charedes", "Grandad" bölümleri)

19. *Ev işleri yalnız kadının sorumluluğu değildir. Yapılacak işler kalıplara uymak zorunda değildir.* (Materyalist- Sosyalist Ekofeminizm). ("Duck Cake", "Baby Race", "Horse Ride", "Grannies" bölümleri)

20. *Kelimelerin üzerine kurulan baskıyı reddet. "Kelimeler" kaba ya da değersiz değildir. "Ayıp" ya da "kaba" diye kelimeleri baskı altına almak yapmacık olmaktır.* (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm). ("Dunny", "Born yesterday" bölümleri)

21. *Çocuklar yetişkin dünyasından ne kadar az etkilenirse ruhu o kadar bilge kalır. Bu bilgelikleri ile de yetişkinleri aydınlatır, onlara cesaret verir, hatalarını fark ettirir. "Daha dün doğmak" aslında bu dünya için acemi olmak değil büyüdükçe tabulaşan şeyleri ve doğayı tüm gerçekliği ile kendi başına keşfetmektir. Çocukken var olan bir bilgeliktir bu.* (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). ("Dunny", "Prates", "Squash", "Born Yesterday" bölümleri)

22. *Müzik ve dans dünyayı güzelleştirir.* (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm).

“Bluey” başlarken çekirdek aile olarak anne, baba, Bingo ve Bluey dans ederler. “Work” “Dance mood”, “Tooth”, “Fairies” bölümlerinde dans dünyayı güzelleştirir.

23. *Chipko Hareketi: “Gidin ve evrenin başka bir yerini mahvedin! (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm)*

Kadınlar tutarsız olabilir. Her kadın çevreci değildir. Ayrıca tüketim alışkanlıkları ve güzellik merakları ile kadınlar da doğanın yok edilmesini hızlandırmaktadır.) (Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm, Post- Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm)

“Kütük” bölümünde bahçelerindeki kütükleri sökmeyi planlayan babalarla bir kütüğün sökülmesini engellemeye çalışan kız çocukları çatışır. Kütük kızlar tarafından gökkuşağı renklerine boyanmıştır. Güzellik salonu haline getirilmiş olan kütüğün sökülme zamanı geldiğinde kızlar kütüklerini vermeme mücadelesi verirler, eylem yaparlar. “Kütüğünü koru!” diye anneler de kızlara destek verir. Trixy teyze erkeklerle: “Gidin ve evrenin başka bir yerini mahvedin!” diye seslenir. Annelerin bu tepkisi babaları şaşırır ve Bandit, karısına “kütükleri sökmemizi sen istemiştin!” der. Anne bu kütüğü balık havuzunun içinde süs olarak kullanacaktır. Burada kadınların da tutarsızlıkları ortaya konulur.

24. *Çevrene bak, doğayı izle onun bilgeliğini örnek al! (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm), Post-Yapısalcı ya da Queer Ekofeminizm). “Born Yesterday”, “Bingo”, “Balina Seyri”, “Vagon Ride” bölümleri)*

25. *“Ana kraliçe” miti annenin varlığıyla yaşar. Evlatları koruyan, besleyen, güç veren ve model olan anne çok kilit bir role sahiptir. Günümüzde tek başına çocuk büyütme çalışan annenin yaşam mücadelesi bir “ana kraliçe” davranışı gibidir. “Sen annesin. Sen olmazsan oyun devam etmez.” (Özcü ya da Kültürel Ekofeminizm, Sosyalist Ekofeminizm).*

“Mothers Day”, “Sleepy Time”, “The Beach”, “Mother School”, “Adventure”, “Chest”, “Flat Pack” bölümleri.)

26. *Kadının yaşamdaki ürettikleri önemsiz değildir. Önemsiz diye geçiştirilen ayrıntılar önemli tamamlayıcılardır. (Materyalist-Sosyalist Ekofeminizm)*

(“BBQ”, “The Pool” bölümleri.)

27. *Herkesin romantik olma anları birbiriyle aynı olmak zorunda değildir. Televizyonda öğretilen “romantiklik” değişmez bir çerçeve değildir. (Materyalist-Toplumsal Ekofeminizm). (“Daddy Robot”, “Tickling Crabs”, “Restaurant”, “Bus” bölümleri)*

28. *Ekolojik bir ütopyanın siyasal olarak oluşumu: "İdeal devlet, yönetim, adalet nasıl olmalıdır?"*
(Materyalist- Toplumsal Ekofeminizm)

"Circus" bölümünde çocuklar tümüyle alegorik bir devlet ütopyası canlandırır. Bu bölümde çocuklar yetişkinlerin kendilerine yönetici seçmeleri ile paralel bir devlet ütopyası oyunu oynarlar. Önce bir devlet kurulur. Çocuklar yapraklardan sınırları çizilmiş bir alan yapar. Bu ülkenin adı "Sirk" tir. Aslan, halk ve işçidir. Aslan terbiyecisi ise işçiyi kandıran, verdiği sözü tutmayıp onu sömüren işverendir. Bluey sirk yöneticisi yani yürütme (hükümet)dir. Bingo, oyunu dışarıdan seyreden "hukuk"tur. Yürütme yani sirk yöneticisi ona ne yapacağını söyleyemez. Halktan biri diğerine hükümetin gücünü baskı olarak kullanarak bir şey yaptıramaz(evli olmaya zorlayamaz). Burada hukuk (Bingo) olaya müdahale eder. Herkes onun verdiği hükmü uygular çünkü verdiği kararlar herkesin aklına yatar. Zulme uğrayan işçi, patronunu zor durumlara düşürür. Bununla ilgilenmeye çalışan hükümet ülkeyi başıboş bırakır. Bu boşlukta komşu ülkeden mülteci (başka bir çocuk) gelir. Çünkü kendi oyununda (ülkesinde) onun fikirleri sorulmamaktadır. Mültecilerin oyuna dâhil olması için halk ortak bir karar verir. Oyuna dâhil olmak isteyen zorba çocuk, asker ya da polistir. Hükümetin kargaşa ile uğraşmasından faydalanarak yönetime el koyar. Bir anlamda darbe yapar. Hukuk yani Bingo kaba kuvvete boyun eğmez ama bu sefer de zorba çocuk, varlığı ile huzursuzluk yaratır. Hükümet geri döndüğünde huzursuzluk yaratan kaba kuvvetin bu gücünü ülkenin menfaatine kullanır. Onu sever, faydalı hale getirir. İyileştirilmiş kaba kuvvet artık haksızlığa dur demek için kullanılacaktır. Kuvvet, zulme uğrayan ve zalimleşen işçinin (aslanın) gönlünü rahatlatır ve kötülerin cezalandırılmasını sağlar. Oyunda hayal edilen yönetici babanın çizdiği gibidir ama Bingo kimsenin kendisine yapılacak şeylerin söylenmesinden hoşlanmadığı için hukuk olur ve bağımsızdır, dengeleyicidir. Yürütme ve yargı birbirinden ayrıdır. Hukuk üstündür. Çocuklar oyunları ile seçim yapmayı, devleti, hükümeti, kolluk güçlerini, hukuku ve bunları barışçı bir yolla bir araya getirmeyi bilgece gerçekleştirirler. Evlilikte hükümet halkın kararına karışamaz ve bunun güvencesini yine hukuk verir.

"Library" bölümünde ailelerin çocuklarına kendini özel hissettirme konusunda ölçülü olmaları gerektiği işlenir. Bu, aynı zamanda bir diktatör yaratma sürecinin oyunlaştırılmasıdır. Çocuk kendini herkesten üstün ve özel görürse başkalarının haklarını çiğner ve herkesi mutsuzlaştırır. İşlemesi gereken tüm sistem çöker ve sadece "özel" olan kişinin istekleri gerçekleşir. Oyundaki kütüphanedeki tüm kitapları ele geçirir. "Özel" kişinin ele geçiremeyeceği tek kitap "hukuk" kitabıdır. Burada adaletin devlet sistemindeki en önemli kurtarıcı olduğu gösterilir. Hukuk doğru işler ve "özel" olmak diye bir şeyin kişisel alanlarda var olduğuna, halka açık yerlerde kurallara uygun davranılması gerektiğine diktatörleşmeye başlayan kişiyi ikna ederse

herkes mutlu olur ve sistem düzgün ilerler. “Özel olmak” fikri “özel” olan kişiyi bile mutsuz eder, herkes gibi olma özgürlüğünü onun elinden alır.

Sonuç

Bu çalışmada, ekofeminizmin, “bütüncüllük” ve “denge”yi savunan, tahakkümleri reddeden, aşkı ve bilgeliği yücelten felsefesi Bluey çizgi filminde tespit edilmeye çalışılmıştır. İçerik analizi yapılan çizgi filmin bir ekofeminist ütopya örneği oluşturduğu tespit edilmiştir. J. J. Rousseau’nun *Emile Ya Da Çocuk Eğitimi Üzerine* adlı kitabında “Emile”yi yetiştirirken esas aldığı, doğa ve çocukla ilgili felsefesi incelenerek bu kitapta “ekolojik çocuk” tipinin ortaya konulduğu sonucuna varılmıştır. Bu ekolojik çocuk tipinin Bluey çizgi filminde ekofeminist bir aile ütopyası içerisinde yer aldığı görülmüştür. İki sezonu analiz edilen Bluey çizgi filminin gönderilerinden yola çıkılarak ekofeminist bir manifesto oluşturulmuştur. Bu manifestoda ekofeminizmin farklı bakış açıları bir arada yer almıştır. Örneğin: “annenin” ve “çocuğun” önemli bir yere konumlandığı görülür, insanoğlunun dünya üzerindeki hikâyesinin “kadınla” başladığı o olmazsa “gösterinin devam etmeyeceği” belirtilir. Bu ve buna benzer iletiler *özcü ekofeminizm* ile ilişkilendirilir. Tüm insanların ve hatta tüm canlıların yaşanılan dünya için tamamlayıcı bir öneme sahip olduğu gösterilir. *Queer ekofeminizm ya da post yapısalçı ekofeminizm* anlayışına uygun olan bu ileti “denge ve bütünselliğin” işlendiği pek çok bölümde ele alınır. Artık işgalci zihniyet bir kenara bırakılmalı ve çocukların dünyaları yetişkinler tarafından yağmalanmaya çalışılmamalıdır, mesajının verildiği, tüm tahakkümlerin reddedildiği bölümlerde ise *materyalist-toplumsal ekofeminizm* anlayışının yer aldığı görülür.

Kibri ile kendinin üstün olduğunu zanneden ve farklılıkları kendine benzetmeye çalışan insan durur ve hem doğayı hem de doğaya en yakın varlıklar olan çocukları izlerse onların bilgeliği ile olgunlaşabilir, sonucuna varılır. Bu noktada *çocukların aslında ebeveynlerini büyüttüğü önermesi ortaya çıkar*.

Yaşadığımız asır, insanoğlunun tüketim çılgınlığını hat safhaya çıkardığı ve bu uğurda her şeyden kolayca vazgeçebildiği bir asırdır. Üstünde tahakküm kurduğumuzu zannettiğimiz doğa kendisine bunu yapamayacağımızı yaşadığımız çevre yıkımları ile öğretmektedir. Doğayı anlamaya çalışırken her varlığa “bütüncül” bir noktadan bakmanın ekolojik dengenin ta kendisi olduğunu görebiliyoruz. Bu çalışmada ele aldığımız “Bluey” çizgi filmi kurduğu ekofeminist aile ütopyasıyla eşlerin, çocukların ve ebeveynlerin birbiriyle, torunların büyük anne/babalarıyla birbirini tamamladığını göstermektedir. Tahakkümlerin siyasal, sosyal, psikolojik, dilsel pek çok yönünün bulunduğu gösteren ve bunları reddeden bu çizgi filmde “Ey yetişkinler, işgalci zihniyetle çocukların ülkesini ele geçirmeyin! Asıl bir şeyler öğrenmesi gereken sizlersiniz.

Çocukları ve doğayı izlerseniz, anlamaya çalışırsanız büyüyen siz olursunuz. Büyümeye ihtiyacı olan da sizlersiniz!” denilir.

Yazarın Notu

Kızlarım Işık ve Elif Su’ya...

Kaynakça

- Berktaş, F. (2012). Ekofeminizm ya da Yüreğin İyimserliği, *Kadın Araştırmaları Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iukad/issue/732/7911>.
- Burgan, E. (2020). Ekofeminizm Feminist Bellek: <https://feministbellek.org/ekofeminizm/> (Erişim:13.11.2022).
- Demir, M. (2013). Çevre Olarak Konumlandırılmış Kadını ve Doğayı Birlikte Düşünmek: Ekofeminizm. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*(63), 11-44.
- Demirayak, M. (2022). *Çağdaş Sanatta Ekofeminist Yaklaşımlar*. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- Dündar, I (2022). *An Ecofeminist Approach On Turkish And American Animations*. Bilkent Üniversitesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Foucault, M. (2018). *Özgürlük ve Bilgi*. (U. Özmakas, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Gündüz, E. (2023) “Çağdaş Sanatta Ekofeminizm Işığında Kadın ve Doğa”. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- Kurtuluş, Özen (2022). *İnsan Hakları Kavramının Yapısökümü ve Ekofeminizm*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- Leibowitz, L. (2021). Cinsiyet Farklılıklarının Evrimi Üzerine Perspektifler. R. Reiter içinde, *Kadın Antropolojisi* (B. Abiral, Çev.) s. 19-36. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Merchant, C. (2022). *Doğanın Ölümü Kadınlar, Ekoloji ve Bilimsel Devrim*. (B. Tanrısever, Çev.) İstanbul: Otonom Yayıncılık.
- Özdemir, H. ve Aydemir, D. (2019). Ekolojik Yaklaşımlı Feminizm/Ekofeminizm Üzerine Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihi Süreci. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*(II(2)), 261-278.

- Plumwood, V. (2020). *Feminizm ve Doğaya Hükm etmek*. (B. Ertürk, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Rousseau, J. (2022). *Emile Ya Da Çocuk Eğitimi Üzerine*. (Y. K. Mehmet Baştürk, Çev.) İstanbul: Sen Yayınları.
- Shiva, V.ve Mies, M. (2018). *Ekofeminizm*. (İ. Kelso, Çev.) İstanbul: Sinek Sekiz.
- Tahir, Ş. (2022) “*Ekofeminizm Bağlamında Doğa İçin Mücadele Veren Kadınların Medyada Temsili*”. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.
- Tamkoç, G. (2012). EKofeminizm Amaçları. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iukad/issue/732/7912>.
- Toksoy, N. (2021). 'Dünyayı Yeniden Dokumak' Shiva ve Mies'den Ekofeminizm. *Fe Dergisi*(13), 101-106 URL: http://cins.ankara.edu.tr/25_8.pdf.
- Yalçın, Olgun (2010) “*Çevre Koruma Fikrine Radikal Yaklaşımlar; Derin Ekoloji, Sosyal Ekoloji ve Ekofeminizm*”. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Kentleşme Ve Çevre Sorunları Bilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.